

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Archwilio Cymunedau
Dyddiad y Cyfarfod:	23 Mai 2013
Aelod/Swyddog Arweiniol:	Aelod Arweiniol Parth y Cyhoedd a'r Cyfarwyddwr Corfforaethol: Cwsmeriaid
Awdur yr Adroddiad:	Cyfarwyddwr Corfforaethol: Cwsmeriaid
Teitl:	Grŵp Tasg a Gorffen Adolygu Bwyd

1. AM BETH MAE'R ADRODDIAD YN SŌN?

Yn dilyn adroddiadau cenedlaethol diweddar am ganfod DNA cig ceffyl mewn cynnyrch cig, mae Cyngor Sir Ddinbych wedi cynnal archwiliad i gaffaeliad bwyd ac arferion rheoleiddio cyfredol. Mae Grŵp Tasg a Gorffen sy'n gytbwys o ran gwleidyddiaeth wedi'i sefydlu, yn cynnwys swyddogion ac Aelodau'r Cyngor, i ganfod unrhyw risgiau allweddol a'u galluogi i osod dulliau gweithredu addas er mwyn diogelu preswylwyr, ymwelwyr a defnyddwyr gwasanaethau'r Cyngor. Mae hyn yn cynnwys ysgolion a chartrefi preswyl y gwasanaethau cymdeithasol a lleoliadau eraill sy'n cael eu rheoli gan y Cyngor.

2. BETH YW'R RHESWM DROS LUNIO'R ADRODDIAD HWN?

Mae'r Grŵp Tasg a Gorffen wedi cyfarfod o leiaf 4 gwaith, i drafod materion penodol ac mae'n bwysig bod gwaith ac argymhellion y Grŵp Tasg a Gorffen yn cael eu hystyried gan Bwyllgor Archwilio. Mae goblygiadau adnoddau i rai o'r argymhellion sy'n cael eu rhestru isod, a bydd angen eu harchwilio cyn i'r Cabinet ystyried yr adroddiad hwn.

3. BETH YW'R ARGYMHELLION?

Swyddogaethau Rheolaethol

Eich bod:

- 3.1** Yn ystyried cyflogi swyddog safonau bwyd ychwanegol am gyfnod o 12/18 mis nes y bydd swyddog cyfredol wedi cymhwyso'n llawn. Bydd hyn yn mynd i'r afael â'r angen i reoleiddio busnesau bwyd yn well gan alluogi i'r Cyngor gynnal archwiliadau ychwanegol, samplu a threfnau monitro. Mae disgrifiad cryno o'r rôl wedi'i gynnwys yn Atodiad 5 ac amlinelliad o'r goblygiadau ariannol ym mharagraff 6 yr adroddiad hwn.
- 3.2** Bod y Cyngor yn llawn gefnogi archwiliadau'r Asiantaeth Safonau Bwyd o ddarpariaeth gorfodi cyfreithiau bwyd Awdurdodau Lleol yn ystod 2013/14. Bydd yr archwiliadau hyn yn cynnwys hylendid bwyd, safonau bwyd a dosbarthu bwyd, a gall arwain at ddyrannu gradd i bob Awdurdod. Cynhelir yr archwiliad ym mis Gorffennaf 2013.

- 3.3** Bod y Cyngor yn cyflwyno cais i'r Asiantaeth Safonau Bwyd i gael cyllid i samplu cynnyrch cig, yn enwedig ar gyfer ysgolion a chartrefi gofal sy'n cael eu rhedeg gan GSDd. Bydd y cyllid yn cefnogi rhaglen samplu gan ganolbwyntio ar rywogaeth cig a rhaglen arall yn canolbwyntio ar gynnwys halen/braster mewn bwyd. Mae'r Cyngor yn aros am benderfyniad am y cais hwn gan yr Asiantaeth Safonau Bwyd.
- 3.4** Bod y Cyngor yn cefnogi dynesiad rhanbarthol i agweddau eraill y rhaglen Asiantaeth Safonau Bwyd ledled Gogledd Cymru mewn perthynas ag amnewid caws, alergedd cnau, cig oen a rhywogaethau cig eraill a mycotocsin mewn grawnfwydydd, rhaglen sy'n canolbwyntio'n bennaf ar adeiladau adwerthu.

Swyddogaethau Caffael

Bod:

- 3.5** Gwell cydlynid o wybodaeth a gweithgarwch rheoli rhwng adrannau perthnasol er mwyn gwella trefniadau rheoli cytundebau ac arbed dyblygu ymdrech.
- 3.6** Archwiliad heb rybudd yn cael ei gynnal yn rheolaidd er mwyn sefydlu tarddiad, hylendid a chydymffurfio â manylion cytundebau. Bydd y gwaith hwn yn cael ei wneud fel rhan o'r swydd ychwanegol a nodir yn 3.1.
- 3.7** Yr Uned Gaffael Gorfforaethol yn sicrhau bod TUCO (Sefydliad Arlwyo Prifysgolion) yn rhannu'r holl gwynion, darparu diweddariadau cyflenwyr, adroddiadau Gwasanaeth Cefnogi Hyfforddiant (STS) a gwybodaeth rheoli gyda rheolwr cytundebau penodedig. Bydd hyn hefyd yn cynnwys yr angen i fonitro tarddiad bwyd yn llym yn fframwaith cadwyn fwyd TUCO er mwyn sicrhau bod yr isgcontractwyr a'r prif gontractwyr yn cydymffurfio.
- 3.8** Creu un man gwybodaeth ganolog ar gyfer cytundebau caffael bwyd drwy ddefnyddio System Reoli Cytundebau Proactis.
- 3.9** Cynnal adolygiad chwarterol o'r holl wariant yn ymwneud ag arlwyo er mwyn sicrhau eu bod yn cydymffurfio â rheolau gweithredu cytundebau a rheoliadau archebu ar y we er mwyn sicrhau bod dulliau gweithredu a dulliau gwirio ar waith. Uwch reolwyr i sicrhau eu bod yn delio ag unrhyw achosion o ddiffyg cydymffurfio.
- 3.10** Cynnwys Cymal Hawl i Archwilio ymhob cytundeb archebu bwyd gyda TUCO.
- 3.11** Y Cyngor yn delio â chytundeb y cigydd yn ffurfiol ar gyfer y Gwasanaethau Cymdeithasol.

Cyffredinol

3.12 Gofynnir yn ffurfiol i ddarparwyr am restr o ddarparwyr bwyd pan fydd ymweliadau monitro cytundebau yn cael eu cynnal. Gan nad yw hyn yn faes arbenigedd Swyddogion Cytundebau yn y Gwasanaethau Cymdeithasol, mae'r wybodaeth yn cael ei hanfon at Swyddogion Iechyd yr Amgylchedd er mwyn iddynt ei asesu a gwneud unrhyw argymhellion angenrheidiol.

3.13 Cynnal aelodaeth Grŵp Tasg a Gorffen Adolygu Bwyd am 6-9 mis (yna ei adolygu) er mwyn monitro cyflenwad yr argymhellion a wnaed yn yr adroddiad hwn, a bod monitro gweithgarwch yn y maes hwn yn y dyfodol wedi'i gynllunio yn unol â'r broses o herio'r gwasanaeth yn flynyddol a Chynllun Gwaith i'r Dyfodol Archwilio.

4. MANYLION AM YR ADRODDIAD

Yn dilyn canfod DNA cig ceffyl mewn cynnyrch bwyd, mae'r Tîm Gweithredu Corfforaethol wedi penderfynu sefydlu Grŵp Tasg a Gorffen Aelodau/Swyddogion bychan er mwyn adolygu ein polisiau a'n dulliau cyfredol a darparu cymaint o sicrwydd â phosibl i'r Aelodau a'r cyhoedd bod y polisiau a'r dulliau cywir ar waith yn Sir Ddinbych, a phenderfynu a oes unrhyw wersi i'w dysgu er mwyn gwneud gwelliannau pellach ar gyfer y dyfodol. Mae Cylch Gorchwyl ac aelodaeth y Grŵp Tasg a Gorffen Adolygu Bwyd wedi'u cynnwys fel Atodiad 1.

Penderfynodd y Grŵp gymryd golwg ar 3 elfen allweddol o fusnes y cyngor, sef:

- Caffael cig a chynnyrch cig – gweithgaredd sydd wedi'i arwain gan yr Uned Gaffael Gorfforaethol
- Rôl y Cyngor fel corff gorfodi a rheolaethu - arweiniwyd y gweithgaredd gan swyddogion Diogelu'r Cyhoedd
- Digonedd trefniadau cytundebol gyda gwasanaethau sydd wedi'u comisiynu, yn enwedig yn y Gwasanaethau Cymdeithasol

Cyfarfu'r Grŵp Tasg a Gorffen ar 3 achlysur er mwyn trafod materion penodol y tri maes allweddol o waith. Yn dilyn archwilio'r meysydd hyn, rhoed y dasg o gynhyrchu Datganiad Sefyllfa ac argymhellion i wella'r gwasanaeth i'r swyddogion perthnasol. Ystyriwyd y Datganiadau Sefyllfa hyn yn y cyfarfod canlynol, a chytunwyd arnynt cyn cynhyrchu'r adroddiad hwn. Mae'r Datganiadau Sefyllfa wedi'u cynnwys yn Atodiad 2, 3 a 4.

Mae'r argymhellion sydd wedi'u cynnwys yn Adran 3 uchod wedi deillio o'r Datganiadau Sefyllfa a gynhyrchwyd gan y swyddogion perthnasol. Mae aelodau'r Grŵp Tasg a Gorffen wedi cytuno ar gynnwys yr adroddiad hwn. Ysgrifennwyd cofnodion yn y cyfarfodydd hyn, ac mae'r rhain yn dangos y pwyntiau manwl a ystyriwyd yn ystod y cyfarfodydd. Mae cofnodion y cyfarfodydd ar gael i aelodau etholedig sy'n dymuno eu gweld.

5. SUT MAE'R PENDERFYNIAD YN CYFRANNU AT Y BLAENORIAETHAU CORFFORAETHOL?

Er nad yw gwaith y Grŵp Tasg a Gorffen Adolygu Bwyd yn cysylltu'n uniongyrchol ag un neu fwy o'r 7 blaenoriaeth yn y Cynllun Corfforaethol 2012-2017, mae'n ddyletswydd allweddol bod y Cyngor yn sicrhau bod preswylwyr yn derbyn cig a chynnyrch cig dibynadwy a bod modd olrhain y cynnyrch, ynghyd â nwyddau defnyddwyr eraill.

6. BETH FYDD YN EI GOSTIO A SUT BYDD YN EFFEITHIO AR WASANAETHAU ERAILL?

Gan eithrio argymhelliad 3.1 bydd costau'r argymhellion eraill yn cael eu cynnwys yn y cyllidebau cyfredol. Bydd cost o £41mil y flwyddyn o gyflogi Swyddog Safonau Bwyd am 12/18 mis yn cael ei gyllido o Gronfa Gallu i Newid a chytunodd Y Tîm Gweithredol Corfforaethol yn unol â'r gofynion.

7. PA YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWYD?

Ni chynhaliwyd unrhyw ymgynghoriadau ar gynnwys ac argymhellion yr adroddiad hwn hyd yn hyn. Er hyn, mae'r Uned Gaffael Gorfforaethol wedi cysylltu â'r holl sefydliadau sy'n cyflenwi cig a chynnyrch cig i'r Cyngor er mwyn cael sicrwydd o'u tarddiad ac unrhyw brofion â wnaed gan y cyflenwyr.

Mae Adran Diogelu'r Cyhoedd wedi cysylltu â'r Asiantaeth Safonau Bwyd er mwyn deall gweithgareddau y mae'r sefydliad yn bwriadu eu cynnal yn y dyfodol, ac i dderbyn unrhyw gyngor uniongyrchol yr oedd yr Asiantaeth yn ei ryddhau.

8. DATGANIAD Y PRIF SWYDDOG CYLLID

Gellir cyllido costau ychwanegol y swydd dros dro, ond bydd yn rhaid cynnwys unrhyw gostau eraill yn y cyllidebau cyfredol.

9. PA RISGIAU SY'N BODOLI AC A OES UNRHYW BETH Y GALLWN EI WNEUD I'W LLEIHAU?

Cadarnhaodd y Grŵp Tasg a Gorffen yn gynnar yn eu hymchwiliadau nad oes unrhyw risgiau iechyd uniongyrchol yn gysylltiedig â mater DNA cig ceffyl, ond mae angen gwell dealltwriaeth o brosesau caffael a'n polisi ffynonellau fel bod y bwyd sy'n cael ei archebu gan y Cyngor o safon uchel a bod modd olrhain ei darddiad. Dyluniwyd yr adolygiad a'r argymhellion sydd wedi'u cynnwys yn yr adroddiad hwn er mwyn lleihau'r risg bod deunyddiau bwyd o safon isel yn mynd i'r gadwyn fwyd yn Sir Ddinbych.

10. PŴER I WNEUD Y PENDERFYNIAD

Mae Adran 111 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 yn rhoi pŵer i'r Cyngor wneud penderfyniadau ar y mater hwn.

Erthyglau 6.3.2 (b) a 6.3.4 (ch) o Gyfansoddiad y Cyngor.

Swyddog Cyswllt:

Cyfarwyddwr Corfforaethol: Cwsmeriaid

Ffôn: 01824 712501